

MOCIÓ PER A LA RECUPERACIÓ DEL CONTROL SOBRE ELS SERVEIS BÀSICS EXTERNALITZATS I L'ESTUDI DE LA SEVA MUNICIPALITZACIÓ

Un informe del Tribunal de Cuentas del 2011 mostra que els serveis privatitzats tenen un cost major que els serveis públics prestats directament per l'administració, i que en els casos on no hi ha un sobrecost evident, hi ha una important davallada de la qualitat del servei¹.

Quan un servei públic municipal és prestat per un operador privat, hi ha dos actors que tenen objectius diferents, generant un conflicte d'interessos: per una banda, l'administració pública, que busca un servei a bon preu; i per l'altre, l'empresa privada, que busca obtenir beneficis. Ens trobem davant d'un monopoli natural, que el sector privat busca per assegurar-se una clientela captiva, mentre que els ajuntaments infrafinançats estan disposats a entregar la gestió dels seus monopolis a canvi d'un finançament que no acaba resultant satisfactori.

Les tècniques d'espoliació dels recursos públics per part de les empreses privades són diverses: imputant costos il·legítims a través de costos i cànons per serveis que oferti l'empresa a l'ajuntament o els costos d'amortització; pactant preus patronals (com ja s'ha demostrat, per exemple, amb l'empresa TMA², sancionada per manipulació del mercat, repartint-se clients i licitacions d'ajuntaments, a més d'intercanviar informació amb altres 38 empreses); retallant en serveis i inversions (reduint la freqüència del servei contractada, utilitzant maquinària, eines o equips de segona mà o d'anteriors contractes, no realitzant les inversions en els terminis contractuals³ o fer-les amb volums inferiors als previstos, fer el servei de manteniment fora de normativa...); facturant serveis extraordinaris (bé establint preus unitaris que estan calculats per a intervencions puntuals i que s'acaben aplicant també a intervencions més massives, o bé cobrant serveis extraordinaris gràcies a la interpretació laxa de plecs de condicions que són habitualment molt genèrics); cobrant personal qualificat i pagant personal no qualificat (és el cas de l'empresa Cavall de Cartró⁴, propietat de Florentino Pérez, que utilitzava el títol de mestre davant d'Ensenyament, però que pagava salaris de titulacions inferiors a les seves treballadores); establint mecanismes per tal de minimitzar el risc de les empreses, recollint en els contractes la previsió d'indemnitzacions, assumpcions de dèficit i/o rescats (el cas més flagrant és el de l'empresa responsable del projecte Castor)...

Aquestes males praxis relacionades amb l'empresa privada a la qual es dóna el monopoli del servei públic es poden evitar dotant de temps i de recursos un equip tècnic municipal que recuperi el control, i per tant, el coneixement directe del que passa en el servei, i no només disposant de la informació que facilita l'empresa concessionària. La despreocupació pel dia a dia del servei és el principi del problema, i només recuperant-lo es pot avançar cap a una gestió més democràtica, més transparent, de més qualitat i que repercuteixi en el benestar de tota la ciutadania.

¹ Informe de Fiscalización del Sector Público Local, ejercicio 2011 <http://www.tcu.es/repositorio/fd3654bc-3504-4181-ade5-63e8a0dea5c2/I1010.pdf>

² Competència destapa una gran trama... (<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/economia/competencia-destapa-una-gran-trama-recollida-residus-3884670>). Respecte a la neteja viària, és sabut el gran negoci que s'hi amaga al darrere (<http://www.elcritic.cat/investigacio/que-hi-ha-en-joc-a-les-eleccions-municipals-el-negoci-brut-de-la-neteja-4004>)

³ El Ple Municipal de Rubí de febrer de 2015 va aprovar diversos requeriments a Sorea per tal que s'executessin diverses obres incloses al Pla d'Inversions del Servei d'Abastament d'Aigua i de Clavegueram de l'exercici 2014, concretament, el projecte de renovació de la xarxa de sanejament del carrer Bages, la substitució de canonades d'aigua potable i la renovació de la xarxa de pluvials del carrer Cal Gerrer, la substitució de canonades d'aigua potable del carrer Bartrina, l'anul·lació del dipòsit de Ximelis i la instal·lació d'una acceleradora al grup d'habitatges del 25 de setembre.

⁴ Cavall de Cartró, propietat de CLECE, gestiona 2 de les 3 e Escoles Bressol Municipals de Rubí.

Actualment, la gestió indirecta de serveis a l'estat espanyol significa un 47% de la despesa dels serveis estudiats, un 55% si restem el servei de policia, que no es pot prestar de manera indirecta. Els serveis amb major cost (aigua, residus i neteja) són els que es privatitzen amb més freqüència. D'on el sector privat extreu més diners és del servei d'aigües, ja que es cobra directament a les usuàries i no dels pressupostos municipals. A la resta del món, la situació és inversa: en el cas de l'aigua, un 80% del servei d'abastament aigua és prestat de forma directa. Les falses promeses de la prestació privada de serveis públics estan alimentant la tendència global a la remunicipalització: entre els anys 2000 i 2014 hi ha hagut més de 100 remunicipalitzacions del servei d'aigües arreu del món, a ciutats com París, Berlín, Atlanta, Indianapolis, Buenos Aires o La Paz. També s'estenen a altres serveis públics com els relacionats amb l'energia (més de 100 a Alemanya, Lituània i Finlàndia), en transports (a Londres), en residus i neteja (140 municipis del Regne Unit)...⁵

Els arguments per plantejar-se la municipalització dels serveis són diversos. En primer lloc, l'estalvi econòmic que suposen, ja que es deixen d'aplicar tots els sobrecostos de la gestió privada, i a més, les prestacions de servei públic de forma directa no estan subjectes a l'IVA (a excepció de l'aigua); s'estalvia el benefici industrial per repartir dividends, i en cas d'obtenir benefici es pot reinvertir en el propi servei (ja que el municipi és l'únic accionista de l'empresa); s'estalvia en el seguiment del servei integrat, ja que no és necessari destinar recursos municipals a assegurar el compliment del contracte (els propis tècnics són els qui realitzen el control, assegurant els requeriments de qualitat de reglament del servei).

En segon lloc, perquè es millora la qualitat del servei prestat, ja que qui encarrega el servei té tots els mecanismes de control sobre el mateix i tota la capacitat de decisió sobre la qualitat. Controlar directament el servei garanteix la màxima transparència (ja que existeix l'obligació de presentar comptes anuals), i pel simple fet que qui encarrega i presta el servei té els mateixos interessos i objectius, no es dona conflicte entre l'obtenció de beneficis (objectiu de l'empresa privada) i la prestació del servei a un bon preu (objectiu de l'administració). Altres avantatges serien la proximitat, que permet reaccionar més ràpidament davant les incidències; la possibilitat de crear ocupació i la prioritització de les proveïdores del propi municipi, amb el conseqüent efecte dinamitzador que exerceix sobre l'economia local...

En tercer lloc, la prestació directa del servei permet garantir condicions laborals i salarials dignes a les treballadores i evita la perpetuació de diferències incomprensibles entre les persones que treballen directament per l'administració pública i les que ho fan de manera indirecta a través d'externalitzacions.

Finalment, la prestació directa del servei municipal és un dels passos per avançar cap a l'apoderament col·lectiu, ja que controlant la gestió del servei es permet fer-ho de manera transparent i democràtica, garantint els drets de totes les usuàries per sobre de l'obtenció de beneficis per part de l'empresa privada. No només l'empresa privada té coneixement sobre els serveis, l'empresa pública es dota de les eines i recursos adequats i pot compartir la seva experiència amb altres municipis perquè prestin els serveis de forma directa.

El grup municipal de l'AUP-CAV-Poble Actiu proposa al Ple l'adopció dels següents acords:

⁵ Font: PSIRU, Food&Water Watch, Corporate Accountability International, Remunicipalisation Tracker

- La creació d'un equip tècnic de Control dels Recursos Públics (que realitzi una auditoria de la despesa en els serveis externalitzats, s'encarregui de fer el control del compliment del contracte d'aquests serveis i també informes de viabilitat de la municipalització dels mateixos). Aquest equip tècnic rendirà comptes als grups polítics en el marc de la **comissió informativa de serveis centrals**, amb una mínima periodicitat trimestral. En l'àmbit de la comissió informativa de serveis centrals es realitzarà el seguiment del compliment dels contractes de les empreses que tinguin serveis municipals externalitzats.
- La revisió de tots els expedients de contractació dels serveis que estiguin a punt de finalitzar per tal de valorar quin ha estat el nivell de compliment del contracte, tot revisant exhaustivament el plec de condicions administratives, el plec de condicions tècniques, la memòria de l'oferta guanyadora, l'informe tècnic de valoració de les ofertes, l'acta de la mesa de contractació i el document de signatura del contracte.
- La creació d'una Comissió específica per elaborar estudis de viabilitat de la municipalització dels serveis, i valorar la millor manera de fer-ho (per finalització o per incompliment del contracte). Mentre un servei no es pugui municipalitzar i sigui necessari elaborar un plec de condicions per concedir el servei a una empresa externa, la comissió s'encarregarà d'afegir criteris socials a la valoració dels contractes de gestió de serveis públics, tal com es disposa a la Llei de Contractes del Sector Públic, i no només basar-se en un únic criteri d'adjudicació (que en aquest cas, tal com disposa l'article 150 del Text Refós de la Llei de Contractes del Sector Públic, ha de ser el preu més baix).
- El compromís que tant l'equip tècnic com la comissió per elaborar estudis de viabilitat estiguin conformats abans de que finalitzi el present any.
- El compromís que tots aquests encàrrecs tècnics es presentin a la comissió informativa de serveis centrals en un termini màxim d'un any des de l'aprovació d'aquest acord de ple.